

České potravinářské podniky kritizují evropská zelená opatření. Vadí jim také nárůst byrokracie a přemíra kontrol

24.9.2024 - Marek Zemánek | Potravinářská komora ČR

Nová pravidla zelené transformace, přílišná byrokracie, zdlouhavé schvalovací procesy i přemíra kontrol. To jsou hlavní potíže, se kterými se v současnosti potýkají české potravinářské podniky a které komplikují jejich rozvoj. Potravinářská komora České republiky upozorňuje, že současný tlak na zelenou politiku a přemíra administrativy mohou způsobit úpadek českého potravinářství.

„Za poslední měsíce jsem po celé ČR prošla mnoho potravinářských výrobních a provozních zařízení. Od pekařství, mlékárenství, masného průmyslu až po výrobce nápojů a zpracovatele ovoce a zeleniny. Napříč regiony bez ohledu na velikost podniků jsem slyšela totéž. Naprostá většina z nich si stěžovala na nesmyslný tlak na zelenou politiku a přibývající administrativu,“ uvedla prezidentka Potravinářské komory ČR Dana Večeřová.

SPORNÁ ZELENÁ OPATŘENÍ

Potravinářská komora ČR například nesouhlasí s novým evropským nařízením proti **odlesňování**. Nově najatí státní úředníci mají kontrolovat, jestli firmy neuvádí na trh potraviny, které vznikly na místě nelegálně vykácených lesů. V Česku ovšem k žádnému odlesňování nedochází. Lesů naopak dlouhodobě přibývá. Od roku 1950 se jejich plocha u nás zvýšila o 165 tisíc hektarů. České podniky se na složitou agendu, která má platit už od prosince 2024, navíc nestíhají připravit, protože Evropská komise nevydala potřebné prováděcí předpisy, a hlavně není k dispozici IT systém, ve kterém se mají podniky zaregistrovat a ve kterém mají vydávat elektronické certifikáty. Potravináři proto společně s dalšími zástupci zemědělců, obchodníků a podnikatelů z jiných sektorů požádali premiéra Petra Fialu o zajištění výjimky pro Českou republiku.

Od příštího roku budou muset všechny velké firmy, včetně potravinářských, také povinně poskytovat údaje o své **uhlíkové stopě**. Toto nové opatření podle Potravinářské komory může vést ke zhoršení konkurenceschopnosti domácích (potažmo i evropských) producentů. Výsledky přísné kontroly probíhající na území EU budou srovnávány s certifikáty ze třetích zemí, u kterých v řadě případů panují pochybnosti o jejich důvěryhodnosti. Navíc protokol, podle kterého se emise kvantifikují, se zaměřuje pouze na skleníkové plyny, ale nepokrývá například biologickou rozmanitost, znečišťování prostředí nebo využívání zdrojů, které jsou rovněž z pohledu udržitelnosti produkce velmi podstatné. Může tak být vytvářen nesprávný dojem udržitelnějších potravin pocházejících ze třetích zemí. Potravináři se ve své praxi setkali například s výrobky z Asie, které měly až podezřele nízkou uhlíkovou stopu. V oblasti biopaliv již byly prokázány případy úmyslného míchání různých produkcí nebo deklarování čistých olejů jako použité kuchyňské, které jsou z pohledu výpočtu uhlíkové stopy výhodnější.

Potravinářské podniky by také měly v příštích letech povinně snížit **potravinový odpad**. Evropská komise chce administrativním rozhodnutím snížit potravinový odpad u potravinářských podniků o 10 %, Evropský parlament dokonce požaduje snížení až o 20 %. Potravinářský průmysl však zde nepotřebuje žádné povinné plošné cíle, protože je ekonomicky sám motivovaný k tomu, aby množství potravinového odpadu snižoval. Vzhledem k nákladům na suroviny a jejich zpracování, ale i na likvidaci případných odpadů je pro výrobce potravin hospodárné využití suroviny klíčové. Největší

množství potravinového odpadu naopak připadá na domácnosti.

„Potravinářská komora ČR nezpochybňuje rozumné snahy o zefektivnění evropského hospodářství. Evropská zelená politika se ale v současnosti prosazuje přes administrativní příkazy a zákazy z Bruselu bez znalosti konkrétních dopadů na životaschopnost a ekonomiku potravinářských podniků. EU by se měla zaměřit na podporu konkurenceschopnosti podniků namísto její snižování v důsledku obrovské byrokratické zátěže,“ dodává Večeřová.

České potravinářské firmy přitom už dnes samy podnikají mnoho kroků pro zlepšení udržitelnosti výroby. Přecházejí na obnovitelné zdroje energie, instalují solární panely, lépe hospodaří s teplem, izolují budovy a technologie, instalují tepelná čerpadla, šetří vodou, snižují množství používaných obalových materiálů anebo využívají ve výrobě recyklovatelné materiály.

„Potravinářské podniky chtějí podnikat odpovědně a ekologicky. Apelujeme na vládu, aby veškeré zelené cíle, které prosazuje, byly reálné, a to jak úrovni EU, tak v ČR. Nesmí učinit náš sektor nekonkurenceschopným. Pokud cíle politici správně uchopí, může to být příležitost pro skutečné dosažení klimatické neutrality v Česku. Potravináři dlouhodobě ukazují, že se chovají odpovědně a že jim na životním prostředí záleží,“ uvedla prezidentka Večeřová.

NÁRŮST PAPIROVÁNÍ A PŘEMÍRA KONTROL

Potravináři se potýkají také s nárůstem administrativy. Vyplňování formulářů a tabulek pro finanční úřady, zdravotní pojišťovny, inspektorát práce, ale třeba i pro Státní zemědělský intervenční fond nebo Český statistický úřad. To jsou namátkou jen některé povinnosti vůči státu, které firmy „dusí“. Plněním povinností vůči úřadům stráví pracovníci firem řádově stovky hodin ročně.

„Přestože se mnozí politici chlubí, jak se v Česku úspěšně daří omezovat papírování, podniky v praxi zlepšení vůbec nepociťují, spíše naopak. Stát by měl provést revizi opatření a staré regulace, které nic nepřinášejí, jednoduše zrušit. Po koronavirové a energetické krizi se podniky musí soustředit na restart a modernizaci provozů. A k tomu potřebují mít čas na podnikání, aniž by museli neustále sledovat, co kdy nového vyšlo a co musí nově plnit,“ uzavírá Večeřová.

Ve výčtu obtíží zdržují potravinářské podnikatele od práce i další věci – od dlouhého čekání na stavební povolení přes drahé zdravotní prohlídky zaměstnanců, nefungující digitalizaci až po přemíru úřednických kontrol, které jsou často jen „kontrolami pro kontrolu“.

„Rozsah povinností nabyt neuvěřitelných rozměrů. Když hovoříme s kolegy v zahraničí, nemají u nich tolik papírování a kontrol. Česká republika bohužel často chodí nad rámec legislativy EU. Některá data a informace státním orgánům přitom předáváme opakovaně. Stát nám ukazuje, že pro něj nejsme vůbec žádným partnerem. Například při podání žádosti nebo formuláře musíme na odpověď čekat několik měsíců, v opačném případě ale máme povinnost odpovědět nejlépe ihned a za nesplnění hrozí sankce,“ dodává Martin z potravinářské firmy v Ústeckém kraji, která zaměstnává méně než 50 zaměstnanců. Nepřeje si být jmenován, komora však jeho identitu samozřejmě zná.

Nárůst byrokracie přitom vede ke zvyšování fixních nákladů a zhoršování konkurenceschopnosti zejména malých a středních podniků. Nechtěným důsledkem pak může být další posilování nadnárodních korporací a koncentrace kapitálu. Komora totiž předpokládá, že nová zelená opatření a růst administrativy mohou mít zásadní dopad především na menší a střední potravinářské podniky.

Špatný stav českého podnikatelského prostředí potvrzuje i mezinárodní průzkum Světové banky. Podle Indexu prosperity zase mělo v roce 2023 Česko až 20. nejlepší podmínky pro podnikání v EU. Jinak řečeno – jedny z nejhorších v EU.

<https://www.foodnet.cz/cs/aktuality/8373-ceske-potravinarske-podniky-kritizuji-evropska-zelena-opatreni-vadi-jim-take-narust-byrokracie-a-premira-kontrol>